

Т.І. КРИВОМАЗ

Міжнародний Соломонів університет
вул. Шолуденка, 16, Київ, 01135, Україна

МІКСОМЦЕТИ ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Ключові слова: міксоміцети, *Mucormycetes*, Шацьк.

Шацький національний природний парк (далі — ШНПП) належить до заповідних об'єктів України, де спеціальні дослідження грибів майже не проводили. Перші опубліковані відомості про гриби ШНПП стосуються борошнесторосяних (порядок *Erysiphales*). У випуску «Флори грибів України», присвяченому порядку *Erysiphales*, для території ШНПП наведено 6 видів з цієї групи [3]. За останні роки з'явилося декілька повідомлень про фітотрофні мітоспорові гриби на наземних рослинах [1] та аскоміцети на водних макрофітах озер ШНПП [4]. Крім того, є відомості, одержані з мікологічної бази даних Національного гербарію Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (КИ), про 78 видів грибів з різних таксономічних груп, що знайдені у Шацькому р-ні. Грибоподібні організми, зокрема міксоміцети, на території ШНПП ніколи не вивчали. Тому під час англо-української експедиції по вивченню Прип'ятських боліт, що проходила з 27 червня по 3 вересня 1998 р. за фінансової підтримки Королівського географічного товариства Ральфа Брауна (Велика Британія), а також експедиційного виїзду з 5 по 10 листопада 2003 р. автор статті досліджувала видову різноманітність та екологічні особливості міксоміцетів ШНПП.

Міксоміцети — своєрідна група грибоподібних організмів, видове різноманіття якої в Україні вивчене вкрай недостатньо. З 25 ботаніко-географічних районів України лише для 16 існують дані стосовно місцезнаходження міксоміцетів. Порівняно краще вивчені Правобережне Полісся та Мале Полісся, західноукраїнські і прикарпатські ліси, Правобережний Лісостеп, Донецький злаково-лучний степ, Гірський Крим. Інформація про видовий склад міксоміцетів решти регіонів України носить епізодичний характер або зовсім відсутня.

За геоботанічним районуванням, територія Шацького поозер'я належить до Ратнівсько-Любешівського (Верхньоприп'ятського) району, де домінують чорничево-зеленомохові соснові ліси та евтрофні осокові болота. Оскільки серед міксоміцетів за чисельністю переважає екологічна група детритних сапротрофів, які здебільшого приурочені до лісових ценозів, то під час дос-

ліджень на наявність міксоміцетів обстежували в основному різні типи лісів ШНПП. Домінуючою лісовою формацією тут є соснові ліси (62 %). Найпоширенішими є сосняки-чорничники, дещо менші площі займають соснові ліси зеленомохові та верескові. Вершини піщаних гряд вкриті сосняками лишайниковими. Дубово-соснові ліси на території парку досить рідкісні і займають близько 2 %. Для понижень характерні вільхові ліси (крупноооскові, безщитникові, кропивні, гравілатові), що невеликими ділянками трапляються на усій території парку на периферії боліт і в пониженнях серед лісових масивів на торф'янисто-глеєвих легкосуглинистих ґрунтах. Березові ліси (16 %) верескові та орлякові — це переважно вторинні за походженням угруповання, що виникли на місці корінних природних насаджень. Біля оз. Острів'янського зростає єдиний у районі Шацьких озер масив ялиново-го лісу, який знаходиться за південною межею суцільного поширення цієї породи [2, 5, 9].

Матеріал і методи досліджень

Зразки із плодовими тілами міксоміцетів відбирали з детритних субстратів з різним ступенем розкладу деревини, пнів, лісової підстилки, а також із живих рослин. Перший раз дослідження проводили влітку, вдруге — пізньої осені, що дає можливість зробити деякі висновки про сезонну циклічність міксоміцетів. У процесі визначення використовували визначники Ю.К. Новожилова [8], Б. Інґа [10], Н. Наннєнґи-Бремєкамп [13], Г. Мартіна та С. Алексопулоса [12], видові назви міксоміцетів подаються за систематичним каталогом К. Ладо [11].

Для виявлення особливостей видової і таксономічної різноманітності міксоміцетів ШНПП за допомогою коефіцієнта спільності (СС), запропонованого С. Стефенсоном [14], порівнювали їх видовий склад у ШНПП та двох заповідниках, для яких є відомості про видовий склад міксоміцетів, — Рівненського природного [7] та Богдинсько-Баскунчакського [6] (далі — РПЗ і ББЗ, табл. 1). З цих природоохоронних територій РПЗ, як і ШНПП, розташований в польській зоні. Досить подібними є їх природно-кліматичні умови. ББЗ, навпаки, знаходиться у підзоні південних опустелених степів, на межі природних зон степів і пустель. Формула для обчислення коефіцієнта спільності заснована на наявності або відсутності видів: $CC = 2c / (a + b)$, де a — загальна кількість видів на першій дослідній ділянці, b — на другій, c — кількість спільних видів. Якщо кількість ділянок, що порівнюються за видовим складом, збільшується, то цифра 2 у чисельнику змінюється на 3, 4, 5 і т.д., а до знаменника додаються додаткові величини d, e, f і т.д. Таким чином, значення CC може коливатися від нуля (території, що порівнюються, не мають спільних видів) до одиниці (усі види однакові для цієї території).

Таблиця 1. Порівняння видового складу міксоміцетів РПЗ, ШНПП та ББЗ

Вид	ШНПП	РПЗ [7]	ББЗ [6]	Вид	ШНПП	РПЗ [7]	ББЗ [6]
<i>Arcyria affinis</i>			*	<i>H. karstenii</i>			*
<i>A. cinerea</i>	*	*	*	<i>Lamproderma arcyrioides</i>			*
<i>A. denudata</i>	*	*	*	<i>Leocarpus fragilis</i>	*		
<i>A. ferruginea</i>		*		<i>Licea belmontiana</i>			*
<i>A. incarnata</i>	*	*	*	<i>L. variabilis</i>	*	*	
<i>A. obvelata</i>	*	*	*	<i>Lycogala epidendrum</i>	*	*	
<i>A. pomiformis</i>	*	*	*	<i>L. flavofuscum</i>			*
<i>Badhamia foliicola</i>			*	<i>Metatrichia vesparium</i>	*	*	*
<i>B. macrocarpa</i>			*	<i>Perichaena corticalis</i>		*	*
<i>B. urticularis</i>	*			<i>P. vermicularis</i>			*
<i>Brefeldia maxima</i>		*		<i>Physarum cinereum</i>			*
<i>Ceratomyxa fruticulosa</i>	*	*	*	<i>Ph. contextum</i>		*	
<i>Comatricha ellae</i>	*		*	<i>Ph. globuliferum</i>	*		
<i>C. nigra</i>	*	*	*	<i>Ph. leucopheum</i>			*
<i>C. pulchella</i>	*		*	<i>Ph. murinum</i>	*		
<i>C. suksdorfii</i>	*			<i>Ph. nutans</i>	*	*	*
<i>Craterium aureum</i>		*		<i>Ph. pulcheripes</i>	*		
<i>C. leucocephallum</i>			*	<i>Ph. straminipes</i>			*
<i>Cribraria argillaceae</i>	*			<i>Ph. vernum</i>			*
<i>C. aurantiaca</i>	*	*		<i>Ph. viride</i>	*	*	
<i>C. cancellata</i>	*	*		<i>Stemonitis axifera</i>		*	
<i>C. rufa</i>	*	*		<i>S. fusca</i>	*	*	*
<i>C. tenella</i>	*			<i>S. herbatica</i>	*		
<i>C. violaceae</i>			*	<i>S. pallida</i>			*
<i>C. vulgaris</i>	*	*		<i>S. smithii</i>	*	*	
<i>Didymium anellus</i>			*	<i>S. splendens</i>		*	
<i>D. crustaceum</i>			*	<i>S. virginensis</i>	*	*	
<i>D. dubium</i>			*	<i>Stemonitopsis amonea</i>		*	
<i>D. melanospermum</i>			*	<i>S. hyperopta</i>	*		*
<i>D. squamulosum</i>			*	<i>S. typhina</i>	*		
<i>Diachea leucopodia</i>		*		<i>Trichia contorta</i>			*
<i>Diderma radiatum</i>		*		<i>T. decipiensr.</i>	*	*	
<i>D. testaceum</i>	*			<i>T. favoginea</i>	*	*	
<i>Enteridium lycoperdon</i>		*		<i>T. varia</i>	*		*
<i>Fuligo cinerea</i>	*		*	<i>Tubifera ferruginosa</i>	*	*	
<i>F. septica</i>	*	*	*				
<i>Hemitrichia clavata</i>		*		РАЗОМ	39	35	38

Результати досліджень та їх обговорення

Загалом на території ШНПП було знайдено 39 видів міксоміцетів, що належать до 16 родів і 5 порядків (табл. 2). Всі вони є новими для ШНПП. Найчастіше трапляються *Arcyria incarnata**, *A. pomiformis*, *Ceratiomyxa fruticulosa*, *Comatricha nigra*, *Cribraria aurantiaca*, *Fuligo septica*, *Lycogala epidendrum*, *Tubifera feruginosa*. Рідкісними для території парку виявились *Comatricha ellae*, *Cribraria tenella*, *Diderma testaceum*, *Physarum pulcherripes*, *Stemonitis virginensis*, зібраних тут у дуже обмеженій кількості екземплярів із поодиноких місцезнаходжень.

Розподіл видів міксоміцетів ШНПП за типами субстратів є таким: на мертвій деревині *Pinus sylvestris* L. знайдено 53 % видів, на деревині *Betula pendula* Roth та *Alnus glutinosa* Gaertn. — 11 %, *Quercus robur* L. — 10 %, *Picea abies* (L.) Karst. — 9 %, *Populus tremula* L. — 2 % загальної кількості зібраних зразків (рис. 1). Такий розподіл міксоміцетів за деревними субстратами, безперечно, пов'язаний з тим, що *Pinus sylvestris* L. виступає видом-едафікатором у переважній більшості досліджених рослинних асоціацій. У великій кількості і лише на деревині хвойних траплялись *Arcyria pomiformis* та види роду *Cribraria*. Практично на усіх видах деревних субстратів були присутні *Arcyria incarnata*, *Ceratiomyxa fruticulosa*, *Comatricha nigra*, *Fuligo cinerea*. Лише на деревині широколистяних порід у ШНПП виявлені *Arcyria cinerea*, *Comatricha suksdorfii*, *Diderma testaceum*, *Metatrachia vesparium*, *Physarum globuliferum* і всі види роду *Trichia*. Було зареєстровано дві знахідки міксоміцетів на виробках з деревини: *Arcyria incarnata* — на старій шпаківні та *Lycogala epidendrum* — на столі з соснових дощок. Зареєстровано декілька знахідок міксоміцетів на живих рослинах: *Badhamia urticularis* — на моху, *Leocarpus fragilis* та *Stemonitis herbaticea* — на стеблах злаку з родини *Poaceae*.

На розподіл видів міксоміцетів за субстратами впливають їх зв'язки з іншими організмами, що займають подібні екологічні ніші. Ми проаналізували заселення субстратів, на яких розвивалися міксоміцети, мохами, лишайниками, водоростями та грибами. Поряд з міксоміцетами на субстраті у 45 % випадків розвивалися епіфітні водорості, у 29 % — мохи, у 28 % — лишайники, у 18 % — гриби (рис. 2). Як правило, міксоміцети утворювали з цими організмами двочленну синузю, хоча в деяких випадках (3 %) у складі синузії були наявні усі зазначені типи організмів. У 8 % випадків на субстраті поруч з міксоміцетами не було виявлено жодного епіфіта. Ступінь заселеності субстрату епіфітами є показником ступеня зруйнованості деревини.

Таблиця 2. Кількісний розподіл видів міксоміцетів за родинами

Родина відділу <i>Мухомусота</i>	Кількість видів
<i>Arcyriaceae</i>	5
<i>Ceratiomyxaceae</i>	1
<i>Cribrariaceae</i>	6
<i>Didymiaceae</i>	1
<i>Liceaceae</i>	1
<i>Lycogalaceae</i>	2
<i>Physaraceae</i>	9
<i>Stemonitaceae</i>	10
<i>Trichiaceae</i>	4
Разом	39

* Автори видів міксоміцетів подані у списку, наведеному нижче.

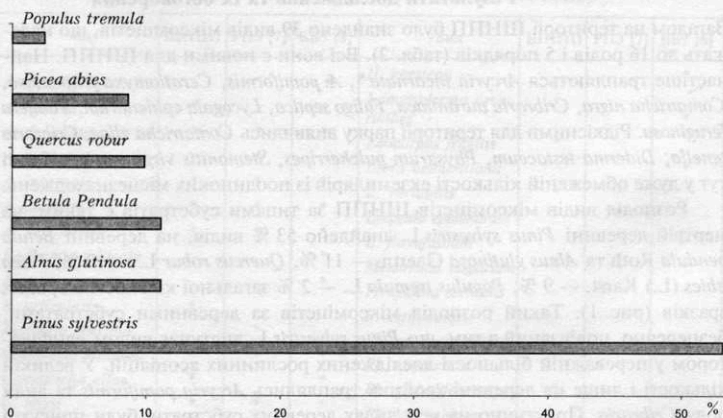

Рис. 1. Розподіл міксоміцетів ШНПП за субстратами

Fig. 1. Distribution of Muxomycetes of ShNPP by substrates

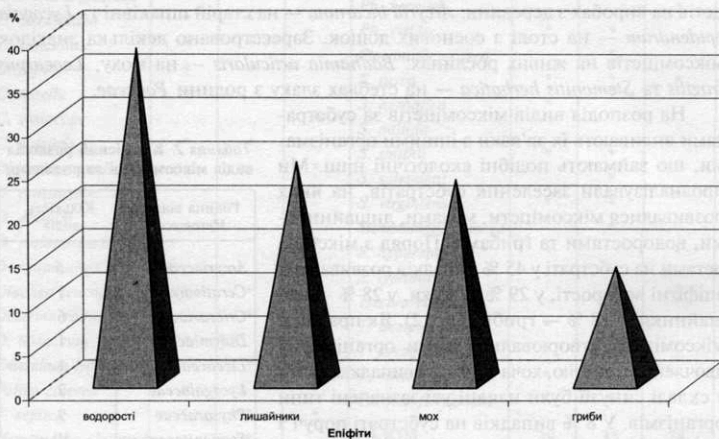

Рис. 2. Частота трапляння організмів, асоційованих з міксоміцетами, на субстратах у ШНПП

Fig. 2. Frequency of meeting of organisms in association with Muxomycetes on substrates ShNPP by

У літературі є відомості про те, що міксоміцети надають перевагу субстратам, які вже зазнали попередньої деструкції дереворуйнівними грибами [8]. Були виявлені також асоціації міксоміцетів з комахами: *Tubifera ferruginosa* — з видами *Leiodidae*; *Stemonitopsis typhina*, *Badhamia urticularis*, *Cribraria aurantiaca*, *Leocarpus fragilis*, *Physarum globuliferum*, *Tubifera ferruginosa* — з видами *Diplopoda*.

Порівняння видової різноманітності міксоміцетів ШНПП з такою РПЗ, де знайдено 35 видів, та ББЗ, де у польових умовах на детритних субстратах виявлено 38 видів цих організмів, засвідчило, що коефіцієнт спільності для всіх трьох природоохоронних територій становить 0,27, для РПЗ—ББЗ — 0,35, ШНПП—ББЗ — 0,37, ШНПП—РПЗ — 0,63. Останнє значення коефіцієнта впливає з високої подібності природно-кліматичних умов ШНПП та РПЗ, що сприяє формуванню подібного видового складу міксоміцетів. Навпаки, посушливі напівпустельні природні умови ББЗ, розташованого у підзоні південних опустелених степів, є причиною значної відмінності видового складу міксоміцетів заповідника порівняно з таким природоохоронних територій поліської зони (ШНПП і РПЗ), яка характеризується підвищеною вологістю клімату (табл. 1).

Щодо сезонної закономірності появи міксоміцетів, у ШНПП і РПЗ ми отримали такі дані: лише восени траплялись 10 видів з 49 спільних для РПЗ і ШНПП, 20 видів міксоміцетів були знайдені тільки влітку і лише 4 види постійно траплялись на обох територіях в обидва сезони.

Нижче наводимо список знайдених у ШНПП міксоміцетів, поданий за системою [11]. Після видової назви міксоміцета вказано першоджерело опису виду, субстрат і дата збору.

Список міксоміцетів Шацького національного природного парку

Відділ *Мухомycota*

Клас *Ceratiomyxomycetes*

Порядок *Ceratiomyxales*

Родина *Ceratiomyxaceae*

Ceratiomyxa fruticulosa (F. Muell.) T. Macbr., N. Am. Slime-moulds: 18, 1899. — На корчі *Pinus sylvestris* 08.07.1998; на деревині *P. sylvestris*, *B. pendula* 12.07.1998; на гілочці *Alnus glutinosa* 16.07.1998; на пні *A. glutinosa* 19.07.1998; на стовбурі *Picea abies* 20.07.1998; на пні *Populus tremula* 06.11.2003.

Клас *Мухомycetes*

Порядок *Liceales*

Родина *Liceaceae*

Licea variabilis Schrad., Nov. Gen. Pl. 18, 1797. — На деревині *A. glutinosa* 07.11.2003.

Родина *Lycogalaceae*

Lycogala epidendrum (L.) Fr., Syst. Myc., 3: 80, 1829. — На столі з *P. sylvestris* 08.07.1998; на пні *P. sylvestris* 19.07.1998; на деревині *P. sylvestris*, *A. glutinosa* 16.07.1998; на пні *Picea abies* 20.07.1998; на корі стовбура *P. sylvestris* 08.11.2003.

Tubifera ferruginosa (Batsch) J.F. Gmel., Syst. Nat., 2: 1472, 1791. — На пнях *A. glutinosa* 06.07, *P. sylvestris* 07.07 та *Quercus robur* 08.07.1998; на стовбурі *B. pendula* 08.11.2003.

Родина *Cribrariaceae*

Cribraria argillacea (Pers. ex J.F. Gmel.) Pers., Neues Mag. Bot., 1: 91, 1794. — На гілочці *P. sylvestris* 09.07.1998.

C. aurantiaca J. Schroet., Nov. Gen., pl. 5, 1797. — На пні *P. sylvestris* 08.07 та 12.07.1998; на стовбурі *P. sylvestris* 19.07.1998; на пні *Picea abies* 20.07.1998.

C. cancellata (Batsch) Nann.-Bremek., Acta Bot. Neer., 11: 22, 1962. — На гілочці *P. sylvestris* 07.07 та 12.07.1998; на пні *P. sylvestris* 16.07.1998; на стовбурі *P. sylvestris* 19.07.1998.

C. rufa (Roth) Rostaf., Monogr.: 232, 1875. — На пні *P. sylvestris* 16.07.1998.

C. tenella Schrad., Nov. Gen., pl. 6, 1797. — На пні *P. sylvestris* 16.07.1998.

C. vulgaris Schrad., Nov. Gen., pl. 6, 1797. — На пні *P. sylvestris* 07.07.1998.

Порядок *Trichiales*

Родина *Arcyriaceae*

Arcyria cinerea (Bull.) Pers., Syn. Fung.: 184, 1801. — На корі гілки *A. glutinosa* 08.11.2003.

A. denudata (L.) F. Wettst., Verh. Zool. — Bot. Ges. Wien, 35: Abh. 535, 1886. — На деревині *Populus tremula* 12.07.1998.

A. incarnata (Pers.) Pers., Obs. Myc., 1: 58, 1796. — На гілочці *A. glutinosa* 07.07.1998; на старій шпаківні з деревини *P. sylvestris* 08.07.1998; на деревині *P. sylvestris* 09.07, 12.07, 16.07 та 19.07.1998; на корі гілки *Q. robur* 16.07.1998; на пні *B. pendula* 19.07.1998.

A. obvelata (Oeder) Onsberg, Mycologia, 70: 1286, 1978. — На пні *P. sylvestris* 12.07.1998; на стовбурі *B. pendula* 12.07.1998; на деревині *Picea abies* 20.07.1998; на стовбурі *Q. robur* 06.11.2003.

A. pomiformis (Leers) Rostaf., Mon.: 271, 1875. — На деревині *P. sylvestris* 06.07.1998, 16.07.1998, 19.07.1998; на гілочці *Picea abies* 20.07.1998; на стовбурі *P. sylvestris* 06.11.2003.

Родина *Trichiaceae*

Metatrichia vesparium (Batsch) Nann.-Bremek., Proc. K. Ned. Akad. Wet. C 69: 146, 1966. — На пні *B. pendula* 20.07.1998.

Trichia decipiens (Pers.) T. Macbr., N. Am. Slime-Moulds: 218, 1899. — На стовбурі *B. pendula* 06.11.2003; на стовбурі *Q. robur* 08.11.2003.

T. favoginea (Batsch) Pers., Neues Mag. Bot., 1: 90, 1794. — На стовбурі *Q. robur* 06.11.2003.

T. varia (Pers. ex J.F. Gmel.) Pers., Neues Mag. Bot., **1**: 90, 1794. — На стовбурі *Q. robur* 06.11.2003.

Порядок **Stemonitales**

Родина **Stemonitidaceae**

Stemonitis herbatica Peck, Annual Rep. New York State Mus., **26**: 7756, 1874. — На стеблах злаку з родини *Poaceae* 16.07.1998.

S. fusca Roth, Bot. Mag. (Romer & Usteri) **1**(2): 26, 1787. — На пні *A. glutinosa* 12.07.1998; на стовбурах *Q. robur* — 16.07.1998 та *P. sylvestris* — 06.11.2003.

S. smithii T. Macbr., Bull. Iowa Univ. Lab. Nat. Hist., **2**: 381, 1893. — На пні *A. glutinosa* 06.11.2003.

S. virginensis Rex, Proc. Acad. Philadelphia, **43**: 391, 1891. — На пні *B. pendula* 19.07.1998.

Stemonitopsis hyperopta (Meyl.) Nann.-Bremek., Nederlandse Muxomyceten: 206, 1975. — На гілочці *P. sylvestris* 12.07.1998.

S. typhina (F.H. Wigg.) Nann.-Bremek., Nederlandse Muxomyceten: 206, 1975. — На пнях *Q. robur* 16.07 та *B. pendula* — 20.07.1998.

Comatricha ellae Hark., Karstenia, **18**(1): 23, 1978. — На деревині *P. sylvestris* 08.07.1998.

Comatricha nigra (Pers.) J. Schroet., Krypt.-Fl. Schlestens, **3**(1): 118, 1885. — На гілочці *P. sylvestris* 09.07 та 11.07.1998; на деревині *P. sylvestris*, *B. pendula*, *A. glutinosa* 12.07 та *A. glutinosa*, *B. pendula* 13.07.1998; на гілочці *Picea abies* 20.07.1998; на стовбурі *P. sylvestris* 06.11 та 07.11.2003.

C. pulchella (C. Bab.) Rostaf., Sluzowce Monogr. Suppl.: 27, 1876. — На гілочці *P. sylvestris* 11.07 та 12.07.1998.

C. suksdorfii Ellis & Everh., Bull. Washburn Lab. Nat. Hist., **1**: 5, 1884. — На корі стовбура *B. pendula* 12.07.1998; на пні *Q. robur* 16.07.1998.

Порядок **Physarales**

Родина **Physaraceae**

Fuligo cinerea (Schwein.) Morgan, J. Cincinnati Soc. Nat. Hist., **19**: 33, 1896. — На пні *P. sylvestris* 07.11.2003.

F. septica (L.) F.H. Wigg., Prim. Fl. Holsat: 112, 1780. — На пнях *P. sylvestris* 12.07.1998 та 08.11.2003, *Picea abies*, *Betula pendula* 20.07.1998; на деревині *Q. robur* 16.07.1998.

Badhamia utricularis (Bull.) Berk., Trans. Linn. Soc. London, **21**: 153, 1853. — На моху та хвої 08.07.1998 зібрав В. Триліс.

Physarum globuliferum (Bull.) Pers., Syn. Meth. Fung.: 175, 1801. — На пні *Q. robur* 08.07.1998.

Ph. murinum Lister, Monogr. Mycetozoa: 41, 1894. — На пні *P. sylvestris* 07.11.2003.

Ph. nutans Pers., Ann. Bot. Usteri, **15**: 6, 1795. — На пнях *Populus tremula* 07.07 та *P. sylvestris* 19.07.1998; на гілочці *P. sylvestris* 11.07.1998; на горілій гілці *P. sylvestris* 16.07.1998.

Ph. pulcherripes Peck, Bull. Buffalo Soc. Nat. Sci., **1**: 64, 1873. — На пні *P. sylvestris* 19.07.1998.

Ph. viride (Bull.) Pers., Ann. Bot. Usteri., **15**: 6, 1795. — На деревині *P. sylvestris* 16.07.1998.

Leocarpus fragilis (Dicks.) Rostaf., Sluzowce Monogr.: 132, 1874. — На стеблах злаку з родини *Poaceae* 06.07.1998; на хвої *P. sylvestris* 19.07.1998.

Родина *Didymiaceae*

Diderma testaceum (Schrad.) Pers., Syn. Meth. Fung.: 167, 1801. — На корі стовбура *B. pendula* 13.07.1998.

Автор висловлює ширю подяку д-ру біол. наук, проф. І.О. Дудці за консультації під час виконання роботи та її плідне обговорення при підготовці до друку, а також Королівському географічному товариству Ральфа Брауна за фінансову підтримку експедиції.

1. Андрианова Т.В. Фітотрофні мітоспорові гриби Шацького національного природного парку // Укр. ботан. журн. — 1999. — **56**, № 5. — С. 466–478.
2. Андриенко Т.Л., Попович С.Ю., Шеляк-Сосонко Ю.Р. Полесский государственный заповедник. Растительный мир. — Киев: Наук. думка, 1986. — 208 с.
3. Гелюта В.П. Флора грибов Украины. Мучнисторосяные грибы. — Киев: Наук. думка, 1989. — 256 с.
4. Дудка І.О. Нові для України види грибів відділу *Ascomycota* на водних макрофітах озер Шацького національного природного парку // Проблеми охорони генофонду природи Полісся: 36. наук. пр. — Луцьк, 2001. — С. 31–36.
5. Заповідники і національні природні парки України. — К.: Вища шк., 1999. — 232 с.
6. Землянская И.В. Миксомицеты Богдинско-Баскунчакского заповедника // Микология и фитопатология. — 2003. — **37**, вып. 4. — С. 40–47.
7. Кривомаз Т.І. Миксомицети Рівненського природного заповідника // Укр. ботан. журн. — 2003. — **60**, № 6. — С. 633–642.
8. Новожилов Ю.К. Определитель грибов России. Отдел *Мухомycota*. Вып. 1. Класс *Мухомycetes*. — СПб.: Наука, 1993. — 288 с.
9. Ткачук О., Горун А., Матейчик В., Хомік Н. Шацький національний природний парк. — Ковель, 2003.
10. Ing V. The Mухomycetes of Britain and Ireland. An Identification Handbook. — The Richmond Publ. Co. Ltd., 1999. — 374 p.
11. Lado C. A nomenclatural taxabase of Mухomycetes. — Madrid: Real Jardin Botanico, CSIC, 2001. — 221 p.
12. Martin G.W., Alexopoulos C.J. The Mухomycetes. — New York; Iowa City: Univ. Iowa Press, 1969. — 561 p.

13. *Nannenga-Bremekamp N.E.* A Guide to Temperate Myxomycetes. — Bristol: Biopress Lim., 1991. — 409 p.
14. *Novozhilov Y.K., Schnittler M., Srephenson S.* The Myxomycetes of Russian Subarctic and Arctic Areas // *Mycologia i fitopatologija*. — 1998. — 32, N 1. — P. 18—29.

Рекомендуе до друку
І.О. Дулка

Надійшла 18.03.2004

Т.І. Кривомаз

Международный Соломонов университет, г. Киев

МИКСОМИЦЕТЫ ШАЦКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА

В Шацком национальном природном парке (ШНПП) обнаружено 39 видов миксомицетов, относящихся к 16 родам, 9 семействам и 5 порядкам. Все виды являются новыми для ШНПП. Редко встречаются *Comatricha ellae*, *Cribraria tenella*, *Diderma testaceum*, *Physarum pulcherripes*, *Stemonitis virginiensis*. Представлен список видов миксомицетов ШНПП с указанием первоисточника описания вида, субстрата и даты сбора. Проведено сравнение видового разнообразия миксомицетов ШНПП, Ровенского природного (Украина) и Богдинско-Баскунчакского (Россия) заповедников.

T.I. Krivomaz

Solomon International University, Kyiv

THE MYXOMYCETES OF SHATSK NATURAL NATIONAL PARK

39 myxomycetes species from 16 genera, 9 families and 5 orders were found in Shatsk Natural National Park (ShNPP). All are new for ShNPP. *Comatricha ellae*, *Cribraria tenella*, *Diderma testaceum*, *Physarum pulcherripes*, *Stemonitis virginiensis* were rare for the park. The species are listed with literature source of first description, their substrates and date of collection. The comparison of myxomycetes species diversity of ShNPP with Rivne Natural (Ukraine) and Bogdinsko-Baskunchakskiy (Russia) Reserves was held.